

Магістр 2 року навчання
факультету менеджменту та маркетингу ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ЯК ХАРАКТЕРИСТИКА ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Проаналізовано методичні підходи щодо тлумачення терміна "фінансова стійкість" підприємства. Запропоновано детальніше визначення даного терміна. Зроблено висновки щодо складових частин фінансової стійкості та її впливу на ефективність роботи підприємства.

Аннотация. Проанализированы методические подходы к толкованию термина "финансовая устойчивость" предприятия. Предложено детальное определение данного термина. Сделаны выводы относительно составных частей финансовой устойчивости и ее влияния на эффективность работы предприятия.

Annotation. The methodological approaches to the interpretation of the term "financial stability" of an enterprise have been analyzed. A more detailed definition of the term is offered. Conclusions as to the components of the financial stability and its impact on the efficiency of enterprises have been drawn.

Ключові слова: фінансова стійкість, платоспроможність, ліквідність, активи, фінансові ресурси.

Досвід процвітаючих підприємств переконує в тому, що їхній стійкий розвиток залежить від сукупності таких властивостей, як конкурентоспроможність виробництва і продукції, гнучкість і швидкість реакції на зміни в кон'юктурі ринку, інвестиційна активність, широке використання інноваційних факторів для саморозвитку, висока ліквідність і фінансова стабільність. Важливе значення для фінансової стабільності підприємств має їх фінансова стійкість.

Фінансову стійкість підприємства висвітлено в багатьох працях як вітчизняних, так й іноземних авторів. Значний вклад в оцінювання фінансової стійкості зробили Лахтіонова Л. Н., Савицька Г. В., Поддєрьогін А. М., Рудницька О. М., Коробов М. Я., Яріш О. В., Філімоненков О. С., Білик М. Д., Мамонтова Н. А., Крамаренко Г. О., Цал-Цалко Ю. С., Родіонова В. М., Шеремет А. Д., Сайфулін Р. С., Ізмайлова К. В. та ін. Разом із тим оцінювання фінансової стійкості потребує подальшого дослідження, оскільки кожен із наведених авторів пропонує різні підходи до визначення цього поняття, які характеризують тільки окремі аспекти цієї економічної категорії.

Відомі російські представники школи економічного аналізу Шеремет А. Д. і Сайфулін Р. С. вважають, що фінансова стійкість – це результат діяльності, який свідчить про забезпеченість підприємства власними фінансовими ресурсами, рівень їх використання, напрями їх розміщення. Вона має тісний зв'язок з ефективністю виробництва, а також із кінцевими результатами діяльності підприємства [1].

Подольська В. О. та Яріш О. В. розглядають фінансову стійкість як здатність підприємства відповідати за своїми боргами і зобов'язаннями і нарощувати економічний потенціал, результат його поточного, інвестиційного, фінансового розвитку [2]. З трактування даного визначення не досить зрозуміло, як підприємство буде розраховуватись за своїми зобов'язаннями та боргами. Можна лише припустити, що автори мали на увазі позикові джерела фінансування. Тоді постає питання щодо вивчення меж цих джерел, за яких підприємство буде в змозі своєчасно їх повернути.

Савицька Г. В. вважає, що фінансова стійкість – це здатність суб'єкта господарювання функціонувати та розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у мінливому внутрішньому і зовнішньому середовищі, що гарантує його платоспроможність та інвестиційну привабливість у довгостроковій перспективі в межах допустимого рівня ризику [3]. У даному випадку фінансова стійкість розглядається як здатність суб'єкта господарювання забезпечувати рівновагу активів та пасивів. У даному визначенні чітко вказано, що фінансова стійкість підприємства гарантує його інвестиційну привабливість, яка, у свою чергу, має статус "гаранту" ефективного бізнесу.

Ізмайлова К. В. стверджує, що фінансова стійкість характеризує ступінь фінансової незалежності підприємства щодо володіння своїм майном і його використання. На думку автора, не можливо розглядати фінансову стійкість лише як аналіз ліквідності та фінансової незалежності. Це поняття багатофакторне, тобто повинно враховувати якомога більше характеристик.

Білик М. С. та Шелудько В. М. запропонували трактувати фінансову стійкість підприємства як забезпеченість активів підприємства стійкими джерелами їх формування, гарантована платоспроможність, незалежність від випадковостей ринкової кон'юкттури і поведінки партнерів [1]. У цьому випадку автори вважають, що фінансова стійкість забезпечується незалежністю поведінки партнерів. На думку автора, це не визначальна ознака й існують більш важливі.

Лахтіонова Л. А. висвітлює поняття "фінансова стійкість" як динамічну інтегральну характеристику здатності системи трансформації ресурсів і ризиків повноцінно (з максимальною ефективністю і мінімальним ризиком) виконувати свої функції, витримуючи вплив чинників зовнішнього

і внутрішнього середовища [4]. Із цього твердження не дуже зрозуміло позицію автора щодо показників платоспроможності та ліквідності, які є дуже важливими у ході розгляду фінансової стійкості.

Філімоненков О. С. у своїй праці вважав, що фінансова стійкість – це такий стан підприємства, коли обсяг його майна (активів) достатній для погашення зобов'язань, тобто підприємство платоспроможне [5]. На думку автора, досить лаконічно Філімоненков О. С. дав тлумачення терміна "фінансова стійкість". Спочатку йдеться, що це стан підприємства, а потім подається роз'яснення.

Найбільш вдалим, на думку автора, є трактування Мамонтової Н. А., яка стверджує, що фінансова стійкість – це стан підприємства, за якого забезпечується стабільна фінансова діяльність, постійне перевищення доходів над витратами, вільний обіг грошових коштів, ефективне управління фінансовими ресурсами, безперервний процес виробництва і реалізації продукції, розширення й оновлення виробництва [6].

Отже, аналіз щодо трактування поняття "фінансова стійкість" дає змогу визначити, що дана категорія розглядається у вузькому та широкому значеннях. Так, у вузькому значенні фінансову стійкість розглядають як одну зі складових оцінки фінансового стану підприємства, яка характеризує "такий стан підприємства, коли обсяг його майна (активів) достатній для погашення зобов'язань, тобто підприємство є платоспроможним". У широкому розумінні поняття "фінансова стійкість" включає, крім ефективного формування, розміщення та використання фінансових ресурсів, оптимальну структуру активів, а також передбачає задовільні параметри діяльності підприємства [7].

Недостатня фінансова стійкість підприємства призводить до неплатоспроможності, надмірна – до створення надлишкових запасів і резервів, що в подальшому збільшує витрати на їх утримання, стримує темп подальшого розвитку підприємства.

Складність щодо визначення стандартизованих меж фінансової стійкості полягає в тому, що кожне підприємство здійснює свою діяльність у певному економічному середовищі, яке характеризується своїм рівнем розвитку економічної системи та провокує певні макроекономічні фактори, на які підприємства неспроможні вплинути. Проте зворотній вплив цих факторів на ефективність діяльності підприємства (ліквідність, платоспроможність) та фінансову стійкість досить значний. Тому для оцінки фінансової стійкості потрібен такий критерій, який би поєднував у собі інформацію про активи, ресурси, капітал.

Наук. керівн. Велика О. Ю.

Література: 1. Шеремет А. Д. Методика фінансового аналізу / А. Д. Шеремет. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 428 с. 2. Яріш О. В. Фінансовий аналіз [Текст] : навч. посіб. / О. В. Яріш, В. О. Подольська. – К. : ЦНЛ, 2007. 3. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства [Текст] : навч. посіб. / Г. В. Савицька. – 3-тє вид. виправл. і доп. – К. : Знання, 2007. – 943 с. 4. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання [Текст] : навч. посіб. / Л. А. Лахтіонова. – К. : КНЕУ, 2006. – 388 с. 5. Філімоненков О. С. Фінанси підприємств [Текст] : навч. посіб. / О. С. Філімоненков. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К. : МАУП, 2008. – 328 с. 6. Мамонтова Н. А. Фінансова стійкість акціонерних підприємств і методи її забезпечення (на прикладі підприємств харчової промисловості) : автореф. теор. екон. наук / Н. А. Мамонтова; Ін-т економ. прогноз. НАН України. – К. : 2006. – 16 с. 7. Білик М. Д. Фінансовий аналіз [Текст] : навч. посіб. / М. Д. Білик. – К. : Изд. КНЕУ, 2005. – 588 с. 8. Бланк И. А. Финансовый менеджмент [Текст] : учеб. пособ. / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, 2003. – 528 с. 9. Шелудько В. М. Фінансовий менеджмент [Текст] : навч. посіб. / В. М. Шелудько. – К. : Знання, 2006. – 474 с.